

Uddannelsespakke: Forslag til særlige tiltag rettet mod studerende, universiteter og videregående uddannelsesinstitutioner

Den 31. marts 2020
Sag.nr. S-2020-391
Dok.nr. D-2020-8150
BBA/yk

Akademikerne og Danske Studerendes Fællesråd ønsker med dette notat at komme med konkrete forslag til tiltag, der dels skal afbøde den uddannelsesmæssige og økonomiske klemme, mange studerende er havnet i, dels skal tage særlig hånd om de studerende, der står overfor at skulle dimittere midt i en historisk sundhedskrise, der også er en økonomisk krise med de store afledte negative effekter for dansk erhvervsliv og arbejdsmarked generelt.

Universiteterne og de videregående uddannelsesinstitutioner har i vidt omfang omlagt til digitale undervisnings-, vejlednings- og eksamensformer for, at studerende, så vidt muligt, kan opretholde deres studieaktivitet. Det er en god start men ikke nok, for sundhedskrisen her i foråret 2020 vil helt givet have eftervirkninger, som vil påvirke studerende post-Corona, men som kan afbødes, hvis der handles nu. Situationen er usædvanlig og kræver ekstraordinær håndtering og tilpasninger fra institutionerne, underviserne, de studerende og det politiske/administrative system.

1. Bevillingssystemets resultattilskud på gennemførelse og beskæftigelse skal sættes i bero

Bevillingssystemet indeholder to resultattilskud på henholdsvis studerendes gennemsnitlige studietid samt dimittendernes overgang til beskæftigelse. For universiteterne omfatter resultattilskuddet på gennemførelse såvel bachelorer som kandidater. Det enkelte universitets eller videregående uddannelsesinstitutioners uddannelsesbevilling afhænger delvist af, hvorledes institutionen performer på disse to parametre. Systemet er indrettet således, at i det omfang institutionen ikke opfylder resultatkravene, udmøntes de ubrugte midler via en kvalitetspulje.

De to resultattilskud i bevillingssystemet skal sættes i bero, dels fordi de under de nuværende omstændigheder, men også post-Corona, hverken er rimelige eller meningsfulde, og dels fordi resultattilskuddene kan betyde, at de videregående uddannelsesinstitutioner og universiteterne de facto bliver straffet for at agere fornuftigt, fx hvis universitetet giver dispensation til specialestuderende for udsættelse af specialeaflevering til efter sommerferien.

Der er behov for, at aftalepartierne bag bevillingssystemet for de videregående uddannelser snarest sætter sig sammen og drøfter, hvorledes bevillingssystemet kan tilpasses de kommende post-Corona år.

2. Særlig problemstilling for specialestuderende skal håndteres

Specialestuderende oplever her midtvejs i specialeskrivningen, at adgangen til at behandle data, lave laboratorieforsøg, feltarbejde og indsamling af empiri er blevet markant forringet, hvis ikke lukket ned. Grundlaget for specialet og dermed specialekontrakten kan derfor have ændret sig i afgørende grad og så tilmed på et kritisk tidspunkt midtvejs i specialeprocessen.

Derfor er der behov for en særlig fleksibel håndtering af de udfordringer, som Coronakrisen sætter de specialestuderende i. Det kan enten kræve en udsættelse af specialefristen eller en tilpasning af emneafgrænsningen. Det er den studerende sammen med en specialevejleder, der bedst kan vurdere, hvad der er den bedste løsning i den konkrete situation.

Begge forhold vil kræve fleksibilitet fra universitets side, men som bevillingssystemet er indrettet, vil en udsættelse af specialefristen til efter sommerferien risikere at have økonomisk konsekvens for universitetet, og derfor kan den specialestuderende risikere, at universitetet generelt kun vil give dispensation til en tilpasning af specialet, selvom den mest hensigtsmæssige løsning meget vel ville være at udsætte specialeafleveringen.

En dispensation for udsættelse af specialefristen til efter sommerferien vil kunne opretholde ambitionsniveauet for specialet samtidig med, at den nyuddannede dimitterer på et lidt mere gunstigt tidspunkt i forhold til forventet beskæftigelsessituation.

En tilpasning af kandidatspecialet kan måske være en pragmatisk løsning i visse situationer og for nogle specialestuderende. Men så langt fra for alle, herunder kandidatstuderende, der eksempelvis har ambitioner om en ph.d., fordi de gerne vil være forskere, kan en tilpasning af kandidatspecialet være ødelæggende for deres fremtidsplaner.

Ph.d.'erne, særligt dem der står over for at skulle aflevere deres afhandling, er havnet i en vanskelig situation, fordi de ikke kan gennemføre de aktiviteter, som er nødvendige for at færdiggøre deres arbejde, fx udlandsophold, fremlæggelse af resultater på konferencer og de krævede præsentationer med tilhørende kritik. Der er brug for, at de ph.d.'er, som kommer i klemme, kan få fx 3 måneder udsættelse af afleveringen af deres afhandling. Der skal i så fald være sikret økonomiske ressourcer til at finansiere forlængelsen.

3. Særlig udfordring med studerendes adgang til laboratorier skal håndteres

Manglende adgang til laboratorier, som følge af lukningen af universiteter og videregående uddannelsesinstitutioner, er en særlig udfordring, der rammer specialestuderende, studerende der skriver bachelorprojekter samt studerende, der følger kurser med laboratorieundervisning.

I og med virtuel undervisning ikke kan erstatte laboratorieundervisning, er disse studerende havnet i en helt særlig uddannelsesmæssig klemme. For at sikre at disse studerende ikke oplever et markant kvalitetsfald i deres uddannelse, skal de have mulighed for at tage faget om på et senere tidspunkt, og tilsvarende skal specialestuderende og studerende, der skriver bachelorprojekt have mulighed for at sætte deres arbejde på pause, indtil de igen kan få adgang til laboratorierne.

Tilsvarende er der udfordringer med studerendes adgang til biblioteker og mulighed for indsamling af empiri, fx interviews og feltarbejde er besværliggjort. Derfor skal der ligeledes være mulighed for, at kurser eller opgaver, der er særligt afhængige af disse, også skal kunne udskydes, hvis det vurderes at være nødvendigt for at sikre høj faglighed.

Disse uforskyldte forsinkelser skal håndteres således, at de studerende hverken kommer i klemme i forhold til aktivitetskrav eller SU-klip.

4. Behov for afklaring og håndtering af studerendes praktikforløb

Praktikforløb på professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelser samt visse universitetsstudier kan være umulige at gennemføre her under coronakrisen, men også post-Corona i takt med, at sundhedskrisen skaber en ny økonomisk situation hos de praktikvirksomheder og praktiksteder, som ellers skulle have taget praktikanterne til efteråret. Tilsvarende problemstilling ses ved projektorienterede forløb.

I udgangspunktet kan der være behov for at forlænge studietiden, således at praktikforløbene og projektorienterede forløb gennemføres på et senere tidspunkt. Hvis problemstillingen bedst løses ved at forlænge studietiden, skal de videregående uddannelsesinstitutioner og universiteter selvfølgelig ikke straffes økonomisk i bevillingssystemet.

Studerende, der har fået afbrudt deres udvekslingsophold i udlandet, har tilsvarende problemstilling i forhold til studietidsforlængelse. Derudover kan der vise sig særlige økonomiske problemstillinger, fx i forhold til at leve op til de forpligtelser, den studerende måtte have indgået i forhold til udbetalte legater, herunder Erasmus-legat og Nordplus-legat.

5. Maksimal studietid skal sættes i bero

Universiteterne og de videregående uddannelsesinstitutioner udskriver efter de nuværende regler automatisk studerende, der ikke er studieaktive efter de givne regler.

Det skal sikres, at coronakrisen ikke medfører, at studerende, der er blevet forsinket på grund af manglende studieaktivitet og som nu nærmer sig loftet for maksimal studietid, skal kunne risikere at blive udskrevet af deres studie. De studerende der på grund af coronakrisen er i risiko for at blive udskrevet af deres studie, skal have ret til at forlænge deres studietid.

6. Studerendes retssikkerhed ved virtuel eksamen skal sikres

Der er nu fra Uddannelsesministeriet meldt ud, at universiteterne og de videregående uddannelsesinstitutioner kan tilrettelægge eksamenerne online for resten af forårssemesteret. Det giver en nødvendig ro og mulighed for lokalt med inddragelse af de studerende at tilrettelægge gode rammer for eksamensafviklingen under de givne vilkår.

Intern censur kan ikke erstatte ekstern censur. Det er vigtigt, at de mundtlige eksamener gennemføres så vidt muligt med ekstern censor for at sikre de studerendes retssikkerhed. For de eksamener, der normalt ville være gennemført med ekstern censur, men som på grund af coronakrisen blive gennemført uden ekstern censor, skal den studerende have en særlig adgang til at klage over eksamensforløbet og/eller resultatet.

7. Erhvervskandidatstuderendes økonomiske og uddannelsesmæssige situation skal håndteres

Erhvervskandidatstuderende er såvel studerende som ansatte. Dette sætter dem i en helt særlig penibel situation, hvis de af arbejdsgiver bliver sat ned i tid i forbindelse med arbejdsfordeling og dermed mister lønindkomst. Som erhvervskandidatstuderende er man ikke SU-berettiget, da man ikke studerer på ordinær uddannelse. Men man er heller ikke dagpengeberettiget, dels fordi mange studerende først melder sig i A-kasse, når man nærmer sig dimission, dels fordi man bliver betragtet som studerende!

Regelsættet for erhvervskandidatordningen er, at den erhvervskandidatstuderende har ret til at fortsætte på den ordinære kandidatuddannelse, hvis vedkommende bliver afskediget og ikke kan finde anden relevant beskæftigelse. Når vedkommende er indskrevet på den ordinære kandi-

datuddannelse, vil vedkommende, i det forhold den studerende har SU-klip tilbage, kunne modtage SU og SU-lån.

Den økonomiske situation erhvervskandidatstuderende kan havne i, er ikke tænkt ind i erhvervskandidatordningen. En løsning kan være, at erhvervskandidatstuderende undtages arbejdsfordeling, eller at økonomisk berørte erhvervskandidatstuderende får ret til 3 SU-klip svarende til løsningen på dagpengeområdet samt ret til ekstra SU-lån.

8. Studerendes økonomiske situation skal sikres

Det er fint, at et enigt Folketing har givet studerende mulighed for at optage ekstra SU-lån, hvis de på grund af mistet lønindkomst er havnet i en økonomisk klemme. Men der er samtidig behov for yderligere tiltag.

Studerendes økonomi bør sikres ved at kopiere den løsning, der er udarbejdet på dagpengeområdet, og give studerende ret til SU-klip tilsvarende den tid, coronakrisen forsinker dem på deres studier.

Dette bør også gælde de studerende, der ikke længere er SU-berettiget, og derfor hidtil har klaret sig økonomisk ved lønarbejde, men som grundet coronakrisen ikke længere har lønindtægt. Disse studerende, i det omfang de er studieaktive, bør også have ret til ekstra SU-klip samt kunne søge om ekstra SU-lån.